

i čujemo, jer nije mogao nastupiti zbog nezgode s garderobom koja nije stigla na vrijeme.

Ansambel »Lezginka« iz SSSR-a priredio je nezaboravan koncert. Ne samo bogat program, dosad neviđene igre, u većini dobre i ukusne postave, nego i zanimljiv kontrast ženskog i muškog ansambla ostavili su posebne utiske. Dok su pjesme ženskog ansambla, igre i elegantne nošnje dominacija nježnosti i prefinjenosti, igre muškog ansambla pravi su izraz snažnih, temperamentnih gorštaka stočara Kavkaza (grupa je iz Dagestana). Svoje igre, pune i akrobatskih elemenata, izveli su oduševljeno i virtuozno, kao i neobičnu igru bubnjeva.

Akademski ansambel »Lučnice« iz Bratislave (ČSSR) pobudio je takođe veliki interes i ispunio očekivanja dobrim sastavom programa koji je bio ispunjen igrama (od kojih su se naročito isticale hajdučke igre sa sjekirama i igre sa štapovima, sa virtuosnim elementima), odličnim pjevanjem hora, koji je otpjevao, u znak pažnje prema domaćinu, i dvije naše pjesme, na našem jeziku. I orkestar je veoma muzikalno pratio sve tačke. Pažnju sarajevske publike pobudile su i tri večeri nazvane: Revija vokalnih i instrumentalnih solista radio-stanica iz Beograda, Zagreba, Skoplja, Novog Sada, Prištine i Sarajeva.

Novost na festivalu bio je nastup grupa izvornog folklora iz Trebinjske Šume (sa guslarom, starinskim lijepim igrama uz pjesmu, u divnoj nošnji). Grupa iz Bijelog Polja (kod Mostara) prikazala je prelo sa pjesmom udvoje, svirkom uz diple, društvenim igrama i šalama, kao i narodnim kolima. Grupa iz Blagaja (muslimansko stanovništvo), iz okolice Mostara, prikazala je starinsku pjesmu uz okretanje tepsije, igre uz pjesmu i bez pjesme. Svirači solisti iz Rakovice (okolica Sarajeva) izveli su zanimljivu svirku na fruli (na usta i na nos), svirku uz dvojnice, neobični način sviranja na tamburi (sa udaranjem prsta o tamburu), kao i glasovno imitiranje ptica. Ovaj koncert pokazao je da izvorni folklor ima svoje naročite zanimljivosti i vrijednosti, da osvaja publiku svojom izvornošću, vjernim iznošenjem narodnog stvaralaštva — i da mu je svakako mjesto na festivalu. Ansambel grada Bukurešta (najbolji ansambel Rumunije) prikazao je, između ostalog, i neobične narodne instrumente: velike trube od kore, virtuosnu svirku na fruli, odlične pjevače soliste i orkestar. Dobro uigran ansambel pokazao je samo jednu vrstu igara Rumunije, sve u jednom stilu (one s veoma brzim tempom, temperamentne), pa je šteta što nismo vidjeli i igre druge vrste, i one uz pjesme.

Tirolski folklorni ansambel iz Austrije i naš ansambel »Kolo« iz Beograda, iako su doputovali u Sarajevo, nisu nastupili, jer su koncerti otkazani zbog narodne žalosti za žrtvama zemljotresa u Skoplju.

Iako nije bilo sve »novo« u programima festivala on je imao svojih atrakcija i visokih dometa pojedinih grupa, a u svakom slučaju dao je bogat doprinos zabavi građana i turista, kao i afirmaciji narodne umjetnosti.

*Jelena Dopuda*

## IZ DJELATNOSTI INSTITUTA ZA NARODNU UMJETNOST U 1962. I 1963. GODINI

U prvoj knjizi našega godišnjaka, u članku Z. Palčoka, prikazana je sumarno cjelokupna dotadnja djelatnost Instituta. U daljnjim svojim svescima naš će godišnjak sažeto izvješćivati o osnovnom radu Instituta i njegovih suradnika izvršenom u svakom proteklom razdoblju.

U toku godina 1962. i 1963. rad Instituta bio je usredotočen oko nekoliko centralnih tema, uz niz pojedinačnih radova te uz sistematski rad oko sređivanja institutske dokumentacije.

Centralna tema koja je angažirala gotovo sve stručne i naučne radnike Instituta (šest osoba) i koja je uključena u petogodišnji program naučnih istraživanja u SRH bilo je proučavanje folklora južne i srednje Dalmacije (narodnih pjesama, pripovijedaka, običaja, plesa, muzike, skupljanje likovne dokumentacije). Suradnici su u protekle dvije godine, nakon završenog rada u Konavlima, radili na području Dubrovačke župe, Rijeke dubrovačke i Dubrovačkog primorja, te je svaki pojedinac proveo na tom terenu godišnje oko 20—25 dana.

Evo važnijih podataka o opsegu skupljene građe u 1963. u Dubrovačkom primorju: 530 pjesama epskih i lirskih (od toga 265 snimaka magnetofonom); 105

pripovijedaka i predaja (od toga 53 magnetofonom); 85 cjelovitih i fragmentarnih opisa narodnih običaja te 16 zapisa o igrama; 240 poslovice i zagonetki; 55 zapisa o plesu; 95 fotografija (dijelom u koloru), te jedan film u koloru o narodnom plesu; 115 crteža.

U vezi s proučavanjem spomenutih područja napisano je i nekoliko radova. Kao prilozi cjelovitoj monografiji o Konavlima (koji treba da budu objavljeni u Analima Historijskog Instituta JAZU u Dubrovniku) napisani su do sada radovi o konavoskoj narodnoj muzici, plesu, poeziji, pokladnim običajima (autori su S. Stepanov, I. Ivančan, O. Delorko i N. Bonifačić Rožin), dok je prilog o pripovijetkama u pripremi. Ostali prilozi, vezani uz folklorno stvaralaštvo južne Dalmacije, objavljeni su ili su navedeni u ovoj odnosno prošloj knjizi »Narodne umjetnosti« pa ih posebno ne spominjemo.

Skupljena građa s tog i ostalih terena sustavno se sređuje, prepisuje, muzikološki transkribira, notira plesnim pismom (labanotacijom), pripovijetke se razvrstavaju po međunarodnom sistemu Aarne-Thompsona, podaci se unose u kartoteke i tako dalje.

Drugi kompleksni rad koji je okupio nekolicinu institutskih suradnika povezao se s programom »Matice hrvatske« i izdavačkog poduzeća »Zora« koje izdaju veliku kolekciju »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Suradnicima Instituta povjeren je, u skladu s institutskim planom, da pripreme zbirke s područja narodne književnosti: lirske pjesme (O. Delorko), narodne pripovijetke (M. Bošković-Stulli), narodna drama, poslovice, zagonetke (N. Bonifačić Rožin), epske pjesme I—II (Delorko i Bošković-Stulli). Sve navedene zbirke (osim 2. knjige epskih pjesama) završene su a dijelom već i publicirane do konca godine 1963. One obuhvaćaju, uz poznate klasične tekstove, znatnim dijelom i dosad nepoznatu građu iz institutskog arhiva kao i iz nekih starijih rukopisa te iz zabačenih štampanih zbirki, časopisa i kalendara, osvjetljujući time na nov način baštinu naše narodne književnosti. Zbirke su popraćene studijski zasnovanim uvodnicima i iscrpnim komparativnim napomenama, tako da one, i pored toga što su namijenjene širem krugu čitalaca i oblikovane u skladu sa svojom literarnom namjenom, ujedno predstavljaju i znanstveni doprinos upoznavanju naše narodne književnosti.

Slijedeći veći i višegodišnji rad, obuhvaćen petogodišnjim programom naučnih istraživanja, pripremanje je indeksa tipova hrvatskosrpskih narodnih pripovijedaka. Takve kataloge, radene po usvojenom međunarodnom sistemu uz potrebne domaće modifikacije, ima već pretežna većina evropskih a i znatan dio izvan-evropskih naroda. U Institutu su u toku protekle dvije godine ekscerptirani sadržaji narodnih pripovijedaka (uz pomoć honorarnih vanjskih suradnika), s više od 7.000 velikih osminskih stranica tekstova pripovijedaka iz ukupno 185 knjiga, časopisa, novina i kalendara. Iz kartoteke Leksikografskog zavoda prepisani su svi listići koji se odnose na narodne pripovijetke. Paralelno s tim radom vršilo se i razvrstavanje pripovijedaka po sistemu Aarne-Thompsona. Nosilac zadatka je M. Bošković-Stulli.

Uz sistematsko pripremanje indeksa pripovijedaka, započeti su i radovi oko katalogizacije narodnih pjesama (nosilac zadatka O. Delorko), pa je već prepisan dio kartoteke Leksikografskog zavoda i ekscerptirane su neke važnije rukopisne i štampane zbirke narodnih pjesama. Rad je bio započeo u načelnom dogovoru s drugim sličnim institucijama u našoj zemlji i ti će se kontakti uskoro opet obnoviti, ali u sadašnjoj fazi taj rad teče, na žalost, bez dovoljne uzajamne koordinacije.

U proteklom je razdoblju nastavljen rad na pripremanju monografije o istarskoj narodnoj muzici: S. Stepanov je izvršio terenske radove potrebne za njegov prilog o gradnji muzičkih instrumenata. (Monografija o istarskoj muzici bit će četvrta knjiga institutske serije »Narodno stvaralaštvo Istre«).

I. Ivančan dovršio je knjigu »Narodni plesovi okolice Đurđevca«, a V. Žganec pretežni dio poslova za zbirku narodnih pjesama hrvatskih manjina u Mađarskoj i Austriji.

Suradnici Instituta napisali su u posljednje dvije godine i niz pojedinačnih radova s područja folkloru od kojih spominjemo neke važnije — izuzevši priloge napisane za »Narodnu umjetnost« ili one već spomenute u članku Z. Palčoka. N. Bonifačić Rožin napisao je za kongres Saveza udruženja folklorista Jugoslavije referat »Dramski oblici i elementi u našem narodnom stvaralaštvu«. Za kongrese

istoga Saveza napisani su i prilozi »Rukopisni zbornik narodnih lirskih pjesama I. Zovka« (O. Delorko) te »Pjesma o silnom čobaninu« (M. Bošković-Stulli). Navedeni radovi čitani su na kongresima god. 1962. i 1963, a štampaju se u posebnim kongresnim zbornicima. Uz to je M. Bošković-Stulli na V Međunarodnom slavističkom kongresu u Sofiji održala referat »Regionalna, nacionalna i internacionalna obilježja narodnih pripovijedaka« (objavljen u »Filološkom pregledu«, Beograd 1963, sv. 1), a za prigodni broj »Deutsches Jahrbuch für Volkskunde«, posvećen J. Grimmu (IX/1963), napisala je prilog »Die Beziehungen Jacob Grimms zur serbokroatischen Volksliteratur im Urteil südslawischer Autoren«. V. Žganec i O. Delorko napisali su priloge o našoj narodnoj muzici i poeziji za knjigu »Folklor naroda Jugoslavije«.

Uz osnovni terenski rad na području južne i srednje Dalmacije, vršena su i manja pojedinačna terenska istraživanja (dijelom uz sudjelovanje vanjskih suradnika); u selu Nijemci u Slavoniji (Bonifačić, Ivančan), u Mađarskoj i Međimurju (Žganec), u Bačkom Bregu (Bonifačić), u Turopolju (nekoliko suradnika), u Podravini (Ivančan), na zadarskim otocima (vanjski suradnik G. Oštrić), u okolici Bjelovara (vanjski suradnik Z. Lovrenčević), u okolici Imotskog i u Hercegovini (vanjski suradnik Z. Tomičić), među Hrvatima južne Italije (vanjski suradnik I. Fajdutić) i dr. Suradnici Instituta prikupljali su i građu za Etnološki atlas Jugoslavije.

Rad na dokumentaciji, uz sređivanje i prepisivanje rukopisnih zbirki, obuhvaćao je i sistematsko evidentiranje fonoteke (na posebnim formularima), kartoteku likovne dokumentacije (po temama i lokalitetima), kartoteku pjesama po prvom stihu, kartoteku narodnih plesova po lokalitetima i nazivima, kartoteku i bibliografiju o narodnim običajima i igrama, bibliografiju folklornih priloga u časopisima, bibliografiju muzičkog folklora i posebno pjesama o NOB-u.

Suradnici Instituta aktivno su se angažirali i u stručno-popularnom radu, dijelom izvan striktnih službenih obaveza, pa su pripremili niz radio-emisija o folklornom stvaralaštvu, držali su predavanja na tečajevima za rukovodioce folklornih grupa, sudjelovali u žirijima i pripremanjima folklornih festivala (I. Ivančan), priredili popularni priručnik »Slavonske narodne pjesme i kola« (S. Stepanov zajedno s I. Furićem), napisali nekoliko kraćih popularnih članaka (N. Bonifačić) i dr.

Institutski suradnici angažirani su u radnoj grupi za narodnu književnost pri Saveznom savetu za koordinaciju naučnih istraživanja (radi pripremanja povijesti književnosti naroda Jugoslavije); zatim u radu Odbora za narodni život i običaje JAZU, u Međunarodnom savjetu za muzički folklor, u Društvu i Savezu folklorista i dr.

Osim već spomenutih naučnih kongresa (Saveza udruženja folklorista i Međunarodnog slavističkog kongresa) te onih naučnih skupova koji se posebno prikazuju u kronici ovoga godišnjaka, sudjelovali su institutski suradnici i na međunarodnoj muzikološkoj konferenciji IFMC u Jerusalemu (V. Žganec, 1963) te na osnivačkom sastanku Internacionalnog društva za studij narodnih pripovijedaka i Evropskoj folklornoj konferenciji (M. Bošković-Stulli — Belgija 1962).

Institut su posjećivali, tražeći informacije iz institutskih zbirki i biblioteke ili od pojedinih institutskih stručnjaka, domaći i strani naučni istraživači, muzičari, koreografi, novinari — ukupno četrdesetak osoba godišnje. Uz to su se i studenti služili institutskim zbirkama i knjigama za svoje seminarske i diplomatske radove.

Institut je u proteklom dvogodišnjem razdoblju bio aktivan u izdavačkoj djelatnosti: objavio je prvu knjigu godišnjaka »Narodna umjetnost« i knjigu I. Ivančana »Istarski narodni plesovi«.

Institutski arhiv preuzeo je u tom vremenu 44 nove zbirke, a knjižnica se obogatila za 924 primjerka knjiga i časopisa (među njima i vrlo značajnim stranim izdanjima, nabavljenim pretežnim dijelom putem razmjene).

U Institutu je u navedenom razdoblju došlo do značajnih personalnih promjena. Dugogodišnji zaslužni i omiljeni direktor Instituta drug Zoran Palčok preuzeo je s nastupom godine 1963. novu dužnost na Pedagoškoj akademiji te je stoga morao napustiti Institut. A pri završetku iste godine Institut se oprostio i od svoga utemeljitelja i prvoga direktora, nestora naše folklorne muzikologije — dra Vinka Žganca, koji je, nakon dugogodišnjega plodnog rada, pošao u mirovinu. U prosincu 1963. Institut je angažirao i jednoga novog suradnika — asistenta za narodne običaje Josipa Miličevića.

M. B.-S.